

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalované: **Česká advokátní komora**, se sídlem Národní 16, Praha 1, proti rozhodnutí žalované ze dne 12. 4. 2010, č. j. 976/10, v řízení o kasační stížnosti žalobce **1)** ze dne 18. 7. 2010 proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 7. 2010, č. j. 6 A 95/2010 - 14, a **2)** kasační stížnosti žalobce ze dne 19. 10. 2010 proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 10. 2010, č. j. 6 A 95/2010 - 28,

takto:

I. Věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 6 Ads 138/2010 a pod sp. zn. 6 Ads 139/2010 **se spojují** ke společnému projednání. Věc bude nadále vedena pod sp. zn. 6 Ads 138/2010.

II. Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. 10. 2010, č. j. 6 A 95/2010 - 28, **se ruší**.

III. Kasační stížnost z 18. 7. 2010 proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 8. 7. 2010, č. j. 6 A 95/2010 - 14, **se zamítá**.

IV. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti z 18. 7. 2010.

V. Žalobci **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti z 19. 10. 2010.

Odůvodnění:

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) se žalobou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“) domáhal, aby městský soud zrušil shora označené rozhodnutí žalované o zrušení určení advokáta k poskytnutí právní služby podle § 18 zákona č. 85/1996 Sb.,

o advokátovi, v platném znění. Městský soud usnesením ad 1), č. j. 6 A 95/2010 - 14, zastavil řízení o žalobě, neboť stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za žalobní řízení; toto usnesení stěžovatel napadl kasační stížností ze dne 18. 7. 2010. Napadeným usnesením ad 2), č. j. 6 A 95/2010 - 28, městský soud zastavil řízení o kasační stížnosti z 19. 7. 2010; i toto rozhodnutí stěžovatel napadl kasační stížností (z 19. 10. 2010, předána k poštovní přepravě týž den).

Nejvyšší správní soud ze soudního spisu zjistil následující skutečnosti důležité pro rozhodnutí :

Stěžovatel u městského soud podal žalobu ze dne 21. 4. 2010 (k poštovní přepravě předána týž den). Městský soud stěžovatele usnesením ze dne 10. 6. 2010, č. j. 6 A 95/2010 - 9, vyzval k zaplacení soudního poplatku za žalobu ve výši 2000 Kč a stanovil mu k tomu lhůtu 3 dnů, současně stěžovatele poučil o následcích nezaplacení soudního poplatku a o možnosti požádat soud o osvobození od soudních poplatků. Usnesení si stěžovatel převzal 14. 6. 2010. V soudním spise následuje přípis stěžovatele z 21. 6. 2010 (k poštovní přepravě předáno 24. 6. 2010), v němž stěžovatel uvedl, že od podání návrhu, jež považuje za přednostní, uplynuly 2 měsíce, a dále opakuje a upřesňuje svůj žalobní návrh. Dne 8. 7. 2010, městský soud vydal usnesení ad 1), č. j. 6 A 95/2010 - 14, jímž žalobní řízení zastavil pro nezaplacení soudního poplatku. Stěžovatel si usnesení ad 1) převzal dne 16. 7. 2010.

Usnesení ad 1) stěžovatel napadl kasační stížností z 18. 7. 2010, jak lze dovodit z obsahu podání, a uvedl v ní námitky vůči usnesení ad 1). Městský soud usnesením z 10. 9. 2010, č. j. 6 A 95/2010 - 22, stěžovatele vyzval k přeložení plné moci zvolenému advokátu pro řízení o kasační stížnosti, a č. j. 6 A 95/2010 - 23, z téhož dne vyzval stěžovatele k zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost.

Stěžovatel na uvedená usnesení reagoval přípisem z 20. 9. 2010, v němž soud upozornil, že Nejvyšší správní soud (dle názoru stěžovatele ústavně - nekonformně) na zaplacení soudního poplatku a zastoupení advokátem netrvá v obdobných řízeních. Stěžovatel z tohoto důvodu odmítl výzvám vyhovět. Městský soud dne 6. 10. 2010, usnesením ad 2), č. j. 6 A 95/2010 - 28, řízení o kasační stížnosti z 18. 7. 2010 zastavil, neboť stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti; stěžovatel usnesení převzal dne 14. 10. 2010. Dne 19. 10. 2010 stěžovatel usnesení ad 2) napadl kasační stížností.

K výroku I.

Nejvyšší správní soud rozhodl výrokem I., že se obě řízení spojují podle § 39 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), za použití § 120 s. ř. s. V obou řízeních vedených před Nejvyšším správním soudem se totiž jedná o věci, které spolu úzce souvisí; jedná se o dvě usnesení téhož městského soudu vydaná v témže soudním řízení vedeném u tamního soudu pod sp. zn. 6 A 95/2010. Městský soud nejprve rozhodl o zastavení žalobního řízení (usnesení ad 1/); toto usnesení stěžovatel napadl kasační stížností ze dne 18. 7. 2010. Řízení o této kasační stížnosti bylo městským soudem též zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku (usnesení ad 2/). Posléze uvedené usnesení stěžovatel napadl kasační stížností (z 19. 10. 2010).

K výroku II.

Nejvyšší správní soud se nejprve musel z logiky věci zabývat v pořadí druhou kasační stížností (z 19. 10. 2010), neboť pouze v případě, že bude shledána důvodnou, bude možno vést řízení o kasační stížnosti z 18. 7. 2010, které je v současné chvíli pravomocně zastaveno.

Usnesením ad 2), č. j. 6 A 95/2010 - 28, městský soud zastavil řízení o kasační stížnosti z 18. 7. 2010 pro nezaplacení soudního poplatku za toto řízení. V kasační stížnosti stěžovatel rozhodnutí vytýká nezákonnost a svévoli. Konkrétně uvádí, že městský soud nezohlednil jím připomínanou judikaturu Nejvyššího správního soudu stran nevyžadování soudních poplatků za kasační stížnost. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení ad 2) zrušil, rozhodnout ve věci samé přikázal jinému než městskému soudu, neboť městský soud rozhoduje s nenapravitelnou svévolí, a konečně *„předložení ust. 103-1, 105-2 SŘS v kontextu položky sazebníku poplatků 15 ÚS, nelze-li překlenout striktní neúčelovou dikci stran podmínek řízení ústavně-konformním výkladem“*.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Projednání kasační stížnosti nebrání ani nedostatek zastoupení stěžovatele ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s (srov. dále). V kasační stížnosti uplatňuje důvody, jež lze podřadit § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. - nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení, jde tedy o důvod přípustný podle § 104 odst. 4 téhož zákona. Nejvyšší správní soud za této situace usnesení ad 1) městského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

K otázce nutnosti platit soudní poplatek za řízení o kasační stížnosti proti rozhodnutí o zastavení žalobního řízení z důvodu nezaplacení soudního poplatku se Nejvyšší správní soud již v minulosti vyjádřil, v rozsudku ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77; uvedl, že *„v řízení o kasační stížnosti, jehož předmětem je posouzení zákonnosti rozhodnutí o zastavení řízení, které bylo důsledkem nezaplacení soudního poplatku za předchozí kasační stížnost, by opětovné trvání jak na podmínce uhrazení poplatku pro toto řízení, tak i na podmínce povinného zastoupení ve svém důsledku znamenalo jen další řetězení téhož problému, což by popíralo smysl samotného řízení, a zároveň by nesvědčilo ani zásadě hospodárnosti a rychlosti řízení, která se obecně uplatňuje ve vztahu k výkonu celé veřejné správy.“* (všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). V popsaných případech tedy kasační řízení nepodléhá poplatkové povinnosti, ani povinnému zastoupení advokátem.

Nejvyšší správní soud v posuzované, skutkově velmi obdobné věci neshledal důvodu se od vysloveného názoru odchýlit, neboť jej považuje za souladný s právem účastníků na přístup k soudu. V posuzované věci tedy zdejší soud musí konstatovat, že městský soud pochybil, trval-li na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost z 18. 7. 2010 a poté řízení o ní zastavil. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud dle § 110 odst. 1 s. ř. s. usnesení ad 2) č. j. 6 A 95/2010 - 28 bez dalšího zrušil; tím se mu otevřel procesní prostor k věcnému projednání kasační stížnosti z 19. 7. 2010 proti usnesení ad 1) č. j. 6 A 95/2010 - 14.

K výroku III.

Usnesením ad 1), č. j. 6 A 95/2010 - 14, městský soud zastavil řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku. Stěžovatel se v kasační stížnosti z 18. 7. 2010 domáhá zrušení napadeného rozhodnutí. Uvádí, že v poštovní zásilce ze dne 29. 5. 2010 odeslané městskému soudu, a to k 5-ti spisovým značkám senátu 6 A, podal žádost o osvobození od soudních poplatků pro toto řízení, a že o jeho žádosti nebylo rozhodnuto, a městský soud řízení zastavil. Podle stěžovatele je nepochybné, že u šestého senátu městského soudu se jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků ztrácejí opakovaně. Nadto odkazuje na své podání soudu ze dne 31. 5. 2010 s tím, že toto podání nemůže být vyloženo jako návrh na prodloužení lhůty pro zaplacení soudního poplatku. Podotýká, že poštovní zásilka ze dne 2. 6. 2010 se týkala žádosti o osvobození od soudních poplatků a směřovala do řízení vedených před městským soudem 6 A 92 + 93 + 94 + 95 + 96/2010. Nadto podotýká, že nebyl městským soudem vyrozuměn, že poštovní zásilka neobsahuje všechny na obálce vypočtené písemnosti.

Stěžovatel je osobou oprávněnou k podání kasační stížnosti, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadené rozhodnutí krajského soudu vzešlo (§ 102 s. ř. s.), a tuto kasační stížnost podal včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Projednání kasační stížnosti nebrání ani nedostatek zastoupení stěžovatele ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (srov. odůvodnění k výroku II.). V kasační stížnosti uplatňuje důvody, jež lze podřadit § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. - nezákonnost rozhodnutí o zastavení řízení, jde tedy o důvod přípustný podle § 104 odst. 4 téhož zákona. Nejvyšší správní soud za této situace usnesení ad 1) městského soudu v mezích řádně uplatněných kasačních důvodů a v rozsahu kasační stížnosti podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. přezkoumal, přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Zákonodárce v zákoně č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, určil, že řízení před soudy je zásadně zpoplatněno. Poplatková povinnost pak stíhá v případě poplatků za řízení (§ 1 písm. a/ zákona o soudních poplatcích) toho z účastníků, jenž podává návrh na zahájení řízení (§ 2 cit. zákona). Zákon upravuje též „sankci" za nezaplacení soudního poplatku: podle ust. § 9 odst. 1 *„nebyl-li poplatek za řízení [...] zaplacen, soud vyzve poplatníka k jeho zaplacení ve lhůtě, kterou mu určí; po marném uplynutí této lhůty soud řízení zastaví."* Zákon tedy jednoznačně stanoví jak povinnost soudní poplatek zaplatit, tak následky jejího nesplnění.

V posuzovaném případě je nepochybné, že městský soud postupoval zcela v souladu se zákonem; stěžovatele nejprve vyzval k zaplacení soudního poplatku za žalobní řízení, poučil jej o následcích nesplnění uložené povinnosti a též o možnosti požádat o osvobození od soudních poplatků (viz usnesení z 14. 5. 2010, č. j. 6 A 95/2010 - 5). Následně usnesením ze dne 10. 6. 2010, č. j. 6 A 95/2010 - 9, v reakci na podání stěžovatele ze dne 31. 5. 2010, které bylo předáno k poštovní přepravě 2. 6. 2010 a soudu doručeno 3. 6. 2010, a v němž bylo žádáno, aby soud neukládal lhůtu ke splnění povinnosti v délce kratší dvaceti dnů, a jež bylo soudem podle obsahu podání posouzeno jako žádost o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku, soud vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku do 20 dnů od doručení tohoto usnesení. Na tuto výzvu reagoval stěžovatel podáním ze dne 21. 6. 2010, doručeným soudu 28. 6. 2010, ve kterém uvedl, že výzvě nerozumí, neboť o prodloužení lhůty k zaplacení soudního poplatku nepožádal. Stěžovatel však postupu

městského soudu vytýká jednak, že mu stanovil příliš krátkou lhůtu k zaplacení soudního poplatku (3 dny), jednak že nerozhodl o jeho žádosti o osvobození od soudních poplatků, jež mělo být součástí zásilky adresované městskému soudu dne 2. 6. 2010, resp. 8. 6. 2010.

Pokud jde o lhůtu k zaplacení soudního poplatku Nejvyšší správní soud v jejím stanovení neshledává žádnou nezákonnost. Městský soud sice stanovil lhůtu poměrně krátkou, avšak v délce 3 dnů bývá tato lhůta stanovována obvykle; nadto je nutno zdůraznit, že splnit poplatkovou povinnost může ve správním soudnictví účastník řízení až do okamžiku, kdy rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku nabude právní moci (srov. § 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích *„Usnesení o zastavení řízení pro nezaplacení poplatku zruší soud, který usnesení vydal, je-li poplatek zaplacen ve věcech správního soudnictví dříve, než usnesení nabylo právní moci [...]“*). Konečně Nejvyšší správní soud upozorňuje, že městský soud řízení zastavil až dne 8. 7. 2010 a usnesení nabylo právní moci 16. 7. 2010, stěžovatel měl tedy fakticky k zaplacení soudního poplatku dobu delší než dva měsíce (od 14. 5. 2010 do 16. 7. 2010). Stěžovatelova námitka tedy není důvodná.

Namítá-li stěžovatel, že v podání ze dne 29. 5. 2010, jež předcházelo podání z 31. 5. 2010, požádal o osvobození od soudních poplatků pro žalobní řízení a městský soud o žádosti měl rozhodnout, nelze ani tuto námitku shledat důvodnou. Ze shora podaného přehledu úkonů je zřejmé, že soudní spis sp. zn. 6 A 95/2010 neobsahuje žádnou písemnost z uvedeného dne. Z jiných soudních spisů městského soudu, které byly Nejvyššímu správnímu soudu též předloženy (sp. zn. 6 A 93/2010, sp. zn. 6 A 94/2010 a sp. zn. 6 Ca 77/2009), zdejší soud zjistil, že stěžovatel skutečně městskému soudu dne 2. 6. 2010 odeslal poštovní zásilku, na níž bylo stěžovatelem uvedeno (zvýraznění doplněno, pozn. NSS):

„Zásilka obsahuje devatenáct podání:

- *návrh na zahájení řízení (ObS P4)*
- *žaloba*
- *10 Ca 393/09*
- *3 Na 122/10 (8 A 67/10)*
- *9 A 74/10*
- ***6 A 92-96/10 žádost***
- *5 Ca 269/09*
- *3 Na 123/10*
- ***3 Na 125/10 (6 A 95/10)***
- *10 A 73/10*
- *10 Ca 150/09*
- *žádost informace*
- ***6 A 93/10***
- *žádost“*

Nejvyšší správní soud ověřil, že v žádném ze spisů sp. zn. 6 A 92/2010 až sp. zn. 6 A 96/2010 není obsažena žádost o osvobození od soudních poplatků pro uvedená řízení.

Z tohoto soupisu údajně obsažených podání nelze ještě jednoznačně doložit, že poznámka *„6 A 92 - 96/10 žádost“* měla značit žádost o osvobození od soudních poplatků a nadto, že byla v obálce tato podání skutečně obsažena. Je jistě povinností soudu (zejména jeho administrativního aparátu) pečlivě vést spisy a přiřadit do nich všechna došlá

podání, nicméně je třeba též brát ohled na reálný dosah lidských možností. Nejvyššímu správnímu soudu je z jeho úřední činnosti známo, že stěžovatel vede u různých soudů v České republice mnoho desítek soudních sporů (jen evidencí Nejvyššího správního soudu prochází ve více než 110 případech) a že zasílání více podání (k různým spisovým značkám) v téže zásilce je jeho běžnou praxí. Postup stěžovatele je zřejmě veden snahou o minimalizaci nákladů na poštovné. Nejvyšší správní soud musí odmítnout stěžovatelovy námitky, pokud se snad stěžovatel snaží dovozovat z jednání senátu 6 A městského soudu nějaký úmysl jej poškodit; pro takové závěry ze soudních spisů nic nesvědčí.

Je to stěžovatel, kdo má tvrdit a prokázat, že poštovní zásilka z 2. 6. 2010, resp. 8. 6. 2010, jež soudu vůbec doručena nebyla, obsahovala též předmětná podání, neboť městský soud může jen stěží „dokazovat“ opak (srov. k nepřípustnosti tzv. negativních důkazů v obdobné skutkové situaci rozsudek Nejvyššího správního soudu z 16. 7. 2009, č. j. 9 As 31/2009 - 231, tento názor byl aprobován též Ústavním soudem v usnesení z 30. 3. 2010, sp. zn. I. ÚS 2480/2009). Městský soud spolu s Nejvyšším správním soudem ve spisech sp. zn. 6 A 92/2010 až sp. zn. 6 A 96/2010 a sp. zn. 10 Ca 150/2009, jež mají k dispozici jakožto výsledky své úřední činnosti, zjistily pouze, že se v některých z těchto spisů nachází shora zmíněná obálka od zásilky z 2. 6. 2010 s uvedeným popisem. Nejvyšší správní soud s ohledem na to, že jiné spisy obsahují písemnosti z předmětné zásilky, nevidí rozumný důvod, proč by právě žádost o osvobození od soudních poplatků neměla být založena do příslušného spisu. Zdejší soud tedy dospěl k závěru, že uvedená žádost pravděpodobně nebyla v poštovní zásilce z 2. 6. 2010 obsažena.

Konečně Nejvyšší správní soud nemůže přisvědčit názoru stěžovatele, že je povinností městského soudu informovat stěžovatele o tom, že se v jím odeslané zásilce nenachází všechny v soupisu uvedené dokumenty. Jak již bylo uvedeno, vzhledem k praxi stěžovatele posílat mnoho písemností v jedné zásilce (19 dokumentů jako v uvedeném případě není výjimkou) a k frekvenci jeho podání, není takový postup představitelný. Jistě by si bylo lze představit, že podatelna soudu při přijetí zásilky provede její kontrolu a případně zjištěné nesrovnalosti poznamená např. na obálku; takový postup by městskému soudu konec konců umožnil provést shora uvedený „důkaz“ negativní skutečnosti, avšak Nejvyšší správní soud je toho názoru, že jej nelze vyžadovat a v běžném provozu možná běžně užívat.

Nejvyšší správní soud tedy uzavřel, že stěžovatel neprokázal, že městskému soudu předložil dne 2. 6. 2010, resp. 8. 6. 2010, žádost o osvobození od soudních poplatků; městský soud tedy rozhodl o zastavení žalobního řízení zcela v souladu se zákonem o soudních poplatcích a soudním řádem správním. Z tohoto důvodu Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost z 18. 7. 2010 nedůvodnou a jako takovou ji dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Návrh stěžovatele na přikázání věci jinému senátu či soudu, je nepřípustný. Nejvyšší správní soud je ve způsobech rozhodování o kasační stížnosti vázán ustanovením § 110 s. ř. s.; způsob rozhodnutí, jenž stěžovatel navrhuje, je vlastní soudům v civilním soudním řízení při rozhodování o odvolání. Správní soudnictví je však založeno na zásadě kasační, při jejímž uplatnění nepřichází takovéto přikázání věci jinému soudu v úvahu. Nejvyšší správní soud nesdílí přesvědčení stěžovatele, že kasační stížnost je „de facto odvoláním“.

Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod, pro který by se měl obracet na Ústavní soud (snad) s návrhem na zrušení části právního předpisu - § 103 odst. 1 či § 105 odst. 2 s. ř. s. Stěžovatel neuvedl žádné bližší důvody a Nejvyšší správní soud takovou potřebu v řízení neshledal; naopak se domnívá, že jím zastávaný výklad umožňující podat kasační stížnost v určitých popsaných situacích bez nutnosti hradit soudní poplatek či zastoupení advokátem, je plně v souladu s ústavními předpisy České republiky a rozhodně neomezuje právo účastníků na přístup k soudu.

K výroku IV. a V.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. V řízení o kasační stížnosti z 18. 7. 2010 proti usnesení ad 1) neměl stěžovatel ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží. Ve věci úspěšná žalovaná náhradu nákladů řízení nepožadovala a ani ze soudního spisu nevyplývá, že by jí v řízení vznikly nějaké náklady přesahující náklady její běžné úřední činnosti, Nejvyšší správní soud jí tedy žádnou náhradu nákladů nepřiznal, ač by na ni jinak měla právo.

V řízení o kasační stížnosti z 19. 10. 2010 byl stěžovatel úspěšný, náleželo by mu tedy právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel však toto právo v řízení neuplatnil a ze soudního spisu nelze výši nákladů stanovit, soud proto náhradu nákladů nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. ledna 2011

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda

senátu